

Precej gorenjskih Prešernov ima isto krstno ime. Dva med njimi sta posebno zanimiva. Eden je postal plemič, ljubljanski prošt in prvi predsednik ljubljanskih operozov, drugi pa uspešni profesor več predmetov na takratnih jezuitskih gimnazijah, tudi v Ljubljani. Oba sta rahlo povezana tudi z astronomijo. Prvi je menda pisal o njej v mladih letih (kar bo treba še trdno dokazati), drugi pa se ji je prikupil v zrelih letih s tem, da je v latinščino prevedel knjigo, v kateri je bila objavljena ostra kritika astrologije, in tako posredno podprl astronomijo kot znanstveno vedo.

Jezuit Janez Krstnik Prešeren

(Poljče pri Begunjah, 1677 – Ljubljana, 1735)

V jezuitski red je vstopil okoli leta 1700. Postal je »utriusque facultatis doctor«, zelo učen mož, neke vrste dvakratni doktor znanosti (možno doktor dveh fakultet, tudi doktor dvojnega prava - cerkvenega in civilnega; so pa še druge možnosti).

Poučeval je filozofijo, fiziko, latinščino, teologijo in retoriko s poetiko na jezuitskih gimnazijah v Gorici, Zagrebu, Gradcu, spet v Gorici, Passauu, na Dunaju, v Trnovi in nazadnje v Ljubljani, kjer je bil tudi knjižničar-arhivar. Bil je odličen latinist.

Ko je bil v Gradcu, je izdal štiri knjige v latinščini, in sicer: *Janua Philosophiae seu Controversia dialogistica de intrinsecis corporum generalium principiis*, 1714; *Exersitationes poeticae*, 1714;

Exercitationes rhetoricae, 1715 in *Leges Impossibilium sive Regulae astrologicae de praedictionibus futurorum ad seducendos credulos*, 1715, kar je prevod iz italijanščine, pisatelja Jožefa Petra Pinamontija*. V rokopisu je v Ljubljani zapustil še nekaj za tisk pripravljenih razprav.

Leta 1732 so v Ljubljani ponatisnili Prešernov latinski prevod gornjega italijanskega teološko-astrološkega dela (*Op.*: S tem, da je opravil ta prevod, še ni rečeno, da se je ukvarjal z astrologijo, da je bil astrolog, kakor eni navajajo!). V njem je Pinamonti ostro kritiziral astrologijo. Pinamonti je okoli petindvajset let sodeloval pri misijonarskem delu, potem pa je po smrti glavnega vodje misijona objavil svojo kritiko astrologije. Kot duhovnik je poudarjal, da astrologija zapeljuje lahkoverne ljudi in da ji ni verjeti. S tem stališčem je naredil veliko uslugo astronomiji, ki jo je po svoje podprl glede njenih osnovnih načel v znanstvenem svetu. Prešeren se je kot prevajalec temu mnenju pridružil.

Kranj – Zlato Polje, 3. avgust 2018

Majo Prosen

.....
* Jezuit Giovanni Pietro Pinamonti (1632–1703) je bil italijanski katoliški duhovnik, priljubljeni misijonar v srednji in severni Italiji in pisatelj asketskih spisov.